

RECENSIE

Demon van de dementie pijnlijk realistisch in beeld

Branoul brengt 'Hersenschimmen' van Bernlef op de planken. Bob Schwarze maakt de ontredde van de dementerende hoofdpersoon tastbaar.

Door Herman Rosenberg

Hij voelt zich moe. Misschien komt het door de sneeuw en de kou. “Mijn hoofd lijkt wel van glas of van ijs – doorzichtig – heel helder en toch denk ik aan niets,” denkt hij hardop. “Overal sneeuw, sneeuw, sneeuw, overal sneeuw. Lopen helpt, lopen, zomaar lopen.”

De gepensioneerde Maarten Klein verdwaalt langzaam in een eigen nachtmerrieachtige wereld die niets meer met de werkelijkheid te maken heeft. Hij dementeert en zijn vrouw Vera kan niet anders dan het handenwringend aanzien. Soms wordt ze boos, soms raakt ze door medelijden overmand.

Juist wat het doet met Vera komt in de toneelbewerking van de beroemde roman 'Hersenschimmen' (1984) van J. Bernlef bij Branoul heel goed uit de verf, misschien nog beter dan in het boek. Bijzonder is dat de rol wordt vertolkt door Manon Barthels, die het boek bewerkte en het stuk regisseerde. Na vele jaren betrokkenheid bij Branoul treedt zij voor het eerst voor het voetlicht. En met succes.

Maar onbetwist hoogtepunt van deze voorstelling is de prestatie van Bob Schwarze als Maarten. Pijnlijk realistisch brengt hij het onstuitbare oprukken van de ziekte in beeld met alle ontredde en aftakeling die daarbij hoort. De plotselinge woedeaanvallen, de soms kinderlijke emoties. Maar ook het lichamelijke verval. Hij plast in zijn broek. Volkomen hulpeloos staat hij daar in zijn blote billen om te worden verschoond en getroost door Vera, die lang-

Manon Barthels en Bob Schwarze als Vera en Maarten. | Foto: George Schwarze

zaam van echtgenote moeder wordt. Aardig is hier natuurlijk dat Schwarze en Barthels ook in het echt man en vrouw zijn. Er zal in huiselijke kring heel wat afgelachen zijn over die ene scène. Maar op het toneel uiteraard niet.

Minimal jazz

De muziek verdient speciale vermelding. Componist en uitvoerend pianist is Wolfert Brederode. Hij werkte al eerder in een vergelijkbaar kader samen met Schwarze, namelijk in een bewerking van Bernlefs verhalenbundel 'Hoe van de trap te vallen', die over jazzmuziek gaat. Nu komt Brederode met een soort minimal jazz, die het onherbergzame en beangstigende van Maartens droomwereld onderstreept. Telkens wanneer de muziek het overneemt van het ge-

sproken woord, weet je: de ziekte is alweer een stap verder. Behalve over ziekte gaat het stuk

Vera komt heel goed uit de verf, misschien nog beter dan in het boek

ook over liefde. Heel mooi komt dat tot uiting als Maarten denkt dat het

weer oorlog is. Dat Vera huilt, lijkt dat te bevestigen. Tegen huisvriend Allan, een kleine derde rol gespeeld door Sytze van der Meer, zegt hij: “Vera betekent alles voor mij. Alles, hoort u, alles. Dat is het enige waar je als je ouder wordt wel eens over inzit. Dat zij eerder zal gaan dan ik. Ik zou zo’n winter als deze niet in mijn eentje overleven.” In het boek wordt Maarten nog overgebracht naar een verzorgingshuis. Dat blijft hem op het toneel bespaard. We zien hem langzaam meer verstarren. Hij zit verkrampt in zijn stoel met een vertrokken gezicht. Hij leeft nog, maar is er eigenlijk al niet meer.

'Hersenschimmen', naar Bernlef, gezien op donderdag 14 maart. Nog te zien tot en met vrijdag 3 mei, Theater Branoul. Meer informatie: www.branoul.nl

JAZZ

Floriaan Wempe eert Cedar Walton

Het moet zeker vijftien jaar geleden zijn geweest dat saxofonist Floriaan Wempe – toen nog jazzstudent – na een solo bij zijn optreden op een festival in Groningen de zaal in keek en onder zijn gehoor Willie Jones III zag. Die daar toen was als drummer bij de band van trompettist Roy Hargrove. Het werd een ontmoeting die zou beklijven. Drummer Jones zou in Groningen met Wempe samenspeelen en toen die later eindexamen in

Den Haag deed, vroeg Wempe hem als gast. En op Wempes eerste cd in 2012, 'Flo's Flow', zat Jones wéér achter de trommels. Niet niks, want hij had een grote naam door zijn zeven jaar bij Roy Hargrove en zijn werk bij sterren als pianist Hank Jones, Arturo Sandoval en Herbie Hancock.

En nu, jaren later, is het opnieuw zover. Want op zondag 24 maart (15.30 uur) is Willie Jones III met Floriaan Wempe te horen bij Jazz em

Brasse in de Brasserie van Amare. In een ijzersterke kwartetsetting met aan de piano Rob van Bavel en op bas Steve Zwanink. Ze laten er iets klinken van de komende cd van Wempe, maar de nadruk ligt op de ondertitel van hun concert: 'Remembering Cedar Walton'. En dat is bijzonder. Want de naam Walton hijs je niet als vlag boven je concert om er meer publiek op binnen te krijgen. Jazzkeners weten wie Walton was. Maar verder?

Ik herinner me goed wat de Haagse toppianist Cees Slinger (overleden in 2007) me over Walton vertelde. Slinger was in 1974 met drummer John Engels in New York en hoorde daar in een club Cedar Walton spelen. “Ik was helemaal stuk,” zei Slinger, die Walton na afloop opzocht en hem in bewondering zei: ‘You do everything

I always wanted to do.’ Slinger roemde toen Waltons harmonieën, zijn arrangementen, zijn composities.

Walton was vooral bij medemuzikanten een grote naam. Van Art Blakey en zijn Jazz Messengers tot en met The Magic Triangle met Sam Jones en Eastern Rebellion, waarmee hij opnames maakte voor het Nederlandse Timeless Records. Enkele van zijn composities werden zelfs jazzstandards: ‘Bolivia’, ‘Mosaic’, ‘Ugetsu’, ‘Cedar’s Blues’.

Er is meer moois. Zoals ‘Dear Ruth’ (voor zijn moeder), ‘When Love Is New’, ‘Voices Deep Within’. Afwachten welke keus Floriaan Wempe maakt en wat hij ermee doet. In mijn archief lees ik terug wat hij al in het prille begin van zijn carrière zei: ‘Op zoek te zijn naar een eigen vocabulaire waar de rode draad van de traditie

doorheen loopt.’ Dat leverde ons tot nu toe mooie dingen op.

Het is die zondag 24 maart overigens druk met jazz en aanverwante muziek in Den Haag. In Musicon (20.30 uur) de groep CaboCubaJazz van percussionist Nils Fischer en pianist Carlos Matos. Cubaanse ritmes met een stukje Kaapverdise melancolie. In Muzee (15.00 uur) brengt trompettist Michael Varkamp weer een aflevering van zijn reis door de jazz en in Theater Dakota (20.15 uur) zingt Denise Jannah ‘Soul & Blues’.

Voor de rest van de week zijn we aangewezen op onder meer de sessie in September (dinsdag 26 maart 21.30 uur) of Café Le Duc aan het Noordeinde. Het kan slechter.

Bert Jansma